

Homogeneïtzació o diversitat

written by Xavi Baulas | 31 d'agost de 2021

Cada vegada més, els estudiants dels països més desenvolupats tecnològicament acaben els estudis amb un nivell d'anglès més alt. També recentment s'està convertint en una experiència habitual anar a estudiar o a treballar a països anglosaxons o països on la lingua franca o interllengua és l'anglès. I no es pot deixar de banda l'augment en l'ús de molts parlants de llengües romàniques d'anglicismes i mots en anglès quan podrien dir el mateix en la llengua que està sent interferida.

Actualment doncs, l'anglès s'ha convertit en la llengua a privilegiar entre persones que surten del seu país. A partir de la constatació d'aquesta realitat, són nombroses les persones que veuen com a inevitable i beneficiosa l'homogeneïtzació lingüística mundial. És a dir, que tots els ciutadans del món acabin parlant únicament una llengua en tots els àmbits de la vida. Dos dels principals arguments que sostenen per defensar aquesta postura són els següents (sigui utilitzant l'anglès o una altra llengua): l'eficiència en la gestió de recursos lingüístics i l'agermanament de tota la població mundial gràcies a la unió que suposa l'ús d'una sola llengua.

És a dir, d'una banda, no caldria perdre el temps ni energia aprenent altres idiomes i tothom s'entendria sense fer cap esforç. Alhora, no hi hauria conflictes entre comunitats o pobles perquè tots sentirien que formen part d'una mateixa comunitat.

El que potser no és tan evident és que aquest plantejament (especialment en el cas del primer argument) es basa en la doctrina filosòfica de l'utilitarisme, que consisteix a prioritzar el màxim benefici per al nombre més gran de persones. Així ho expressa el jurista gallec Jorge Cagiao quan afirma que l'utilitarisme promou la percepció de la llengua

essencialment com un instrument de comunicació. D'aquesta manera, pretén privilegiar aquella llengua que compleixi millor l'objectiu de comunicació entre tots els ciutadans del país o fins i tot del món.

Tanmateix, la història demostra que la perspectiva utilitarista no ha acabat de convèncer a ningú (fins ara). Es pot afirmar, per exemple, que en el cas dels estats federals s'ha produït un acord previ en el qual s'han unit pobles diferenciats, que es diferenciaven entre altres aspectes per raó de llengua. Segons Cagliao, aquests pactes federals semblen indicar que els humans no veiem únicament les llengües com un mitjà de comunicació, ja que sinó tots aquests estats federals haguessin decidit fa temps escollir una única llengua que permetés a tots els ciutadans comunicar-se entre si sense dificultats.

Si això és cert, és per culpa del nacionalisme exclouent, el xovinisme o una arrogància col·lectiva? Segons Cagliao, per cap d'aquests motius. Aquest autor afirma que les llengües no ens són indiferents perquè representen per a nosaltres un element central de la nostra identitat personal o col·lectiva, i perquè ens venen donades i no les escollim. També expressa que les llengües són un dels mitjans a través dels quals accedim a la comprensió del món que ens envolta i pel qual som capaços de situar-nos i progressar-hi.

Però des del punt de vista d'aquest autor, un altre argument que desacredita l'homogeneïtzació lingüística com un fi desitjable és el del liberalisme polític. Cagliao afirma que si la democràcia liberal promou la idea que és important poder escollir entre diferents maneres de viure i modificar tals eleccions amb el pas del temps si així es desitja, succeeix el mateix amb el pluralisme lingüístic. Dit amb altres paraules: si les llengües són vectors de cultura, tal pluralisme lingüístic es converteix en un dels elements que reforça el pluralisme en societat, mentre que el monisme (l·ligat amb el monolingüisme) redueix el camp d'opcions o alternatives

culturals que s'ofereixen al ciutadà. Així doncs, la diversitat de llengües en contextos democràtics és un fet positiu perquè suposa un major nombre de possibilitats per al ciutadà d'accedir a diferents cultures i sistemes de valors.

Així i tot, aquest argument exposat no és l'únic a favor de la diversitat lingüística. Fins i tot sense entrar en debats sobre liberalisme es pot arribar a la conclusió que la diversitat lingüística és una circumstància inherent a la condició humana i que és més beneficiosa que no pas perjudicial. Així ho expressa el lingüista madrileny Juan Carlos Moreno Cabrera en el llibre *La diversidad e igualdad de las lenguas* quan recull un fragment de l'obra d'un altre lingüista, S.A. Wurm, el qual afirma el següent: cada llengua reflecteix una visió del món i una cultura particulars, que tradueixen la manera en què una comunitat lingüística ha resolt els problemes que ha pogut trobar en la relació amb el món i en la comprensió de l'univers que l'envolta. D'aquesta manera, tota llengua és el mitjà d'expressió del patrimoni cultural immaterial d'un poble.

Moreno Cabrera també afegeix a més que, per als partidaris de l'homogeneïtzació lingüística (normalment també utilitaristes), el seu somni seria difícil d'acomplir ja que "suposant que en els pròxims cent anys l'anglès s'imposi com a única llengua, es produirà el naixement de moltes varietats de l'anglès no intel·ligibles entre si, que tornaran a donar varietat lingüística al món. La varietat i variació és quelcom intrínsec a les llengües i no hi ha signes en el món actual que les llengües comencin a funcionar d'una altra manera".

Per aquest motiu, mirant a prop nostre, els espanyols haurien d'entendre que molts catalans vulguin viure en català tant en l'àmbit públic com el privat tot i saber castellà, i els catalans haurien de mostrar la mateixa sensibilitat cap als habitants de la *Val d'Aran* en l'escenari d'una Catalunya independent.